

Procházka městem Bělčice a okolím

Obsah

Úvod	3
Něco málo z historie Bělčic	4
Procházka po bělčickém náměstí	5
Blatenskou ulicí	9
Nádražní ulicí	12
Rožmitálskou ulicí	14
Ve dvoře	15
Újezdeckou ulicí	16
Vzpomínka na rodáky i návštěvníky	21
Střípky z historie	22
Poznámky a doplňky	23

Úvod

Předkládám laskavému čtenáři několik stránek a údajů z historie města Bělčice.

Tato procházka městem Bělčice a okolím si neklade za úkol seznámit čtenáře s podrobnou historií obce a obce pod Bělčice v současné době spadajícími, ale pouze motivovat k dalšímu studiu a hledání v zápisech a kronikách. Stejně tak by měla přispět k tomu, aby se čtenář prošel po okolí Bělčic i Bělčicemi samotnými a snažil se z historického hlediska nahlédnout do jejich současného života.

Prameny z kterých bylo čerpáno:

Městské kroniky Bělčic
Obecní kroniky Závěšín, Újezdce, Tisova, Hostišovic a Podruhlí, Záhrobí
Kroniky školy v Bělčicích
Kroniky Pionýrské organizace
Stručná kronika školy v městě Bělčice
Město Bělčice v historii a ve vzpomínkách
Záznamy pana učitele Josefa Pavelky (tyto záznamy jsou použity beze změn)
Záznamy z penzionu Dagmar
Záznamy z pozůstalosti Ladislava Stehlíka
Záznamy z pozůstalosti Jaroslava Stehlíka
Z kroniky města Bělčic - o kostelích
Záznamy z pozůstalosti pana Jindřicha Kučery
Vzpomínky občanů Bělčic
Třemšínský poklad a jiné pověsti z kraje pod Třemšínem
Bělčický kluk
Bělčické vánoce
Kroniky Sboru Dobrovolných hasičů Bělčice

Zároveň upozorňuji, že historie města i okolních obcí je tak bohatá, že ji nelze v několika stránkách vypsát. Obdobně nelze vzpomenout na všechny významné osobnosti města, je jich mnoho a každý pamětník vzpomíná vždy na toho, kdo mu byl svojí prací a činností nejbližší.

V Bělčicích 24.9.1996

Textová úprava 9.11.1999

Holub Antonín

Něco málo z historie Bělčic

U jižního kraje Brd leží Bělčice, městečko zasazené do kopcovité krajiny s mnoha rybníky, rozlehlými lesy a překrásnými výhledy do okolí. V jejich blízkosti nalezneme řadu vrchů, z kterých je nádherný rozhled nejen do krajiny, ale i na samotné město. Některé z nich mají i zajímavou historii.

Osada Bělčice byla původně založena při staré cestě od Šumavských hor ku Praze a nazývala se Bělč. Podle údajů Jaroslava Stehlíka je první zpráva o Bělčicích z roku 1183, kdy kníže Bedřich I. potvrdil špitálu sv. Jana vesnici Bělčice, kterou mu (špitálu) daroval Vršislav, syn Héléie. Bohužel jde ale o údaj, který nemáme ověřený.

První ověřenou zmínku o Bělčicích máme z roku 1243, kdy patřily vladyku Petrovi s bratřími. Od roku 1484 je majitelem obce Jindřich Běšín z Běšin a Bělčic. V roce 1663 jsou Bělčice prodány Alšovi Ferdinandu Vratislavovi z Mitrovic a stávají se součástí Lnářského panství.

Ve lnářském zámku je také uložen obraz Bělčic z roku 1698, který ukazuje, jak městys v této době vypadal.

Poprvé jsou Bělčice povýšeny na město pravděpodobně roku 1484. Tato privilegia ale shořela, a tak byly znovu povýšeny roku 1556. Nová privilegia jsou následně potvrzena v letech 1783 a 1793. K poslednímu povýšení na město došlo v roce 1899.

Bělčice mají také městský znak, na kterém jsou dva stříbrné klíče pošikem přeložené na nichž spočívá meč zlatou rukojetí dolů obrácený a vše je umístěno s polí červeném.

Obec patřila do okresu Blatná a při reformě státní správy v roce 1960 připadla do okresu Strakonice a Jihočeského kraje. Od 1.1.1974 se stává střediskovou obcí a pod její správu spadá Hornosín, Hostišovice, Podruhlí, Újezdec, Závišín, Záhrobí a Tisov. V roce 1990, když si jednotlivé obce mohly zřídít svojí vlastní samosprávu, se od Bělčic odpojuje Hornosín.

Procházka po bělčickém náměstí

Zastavíme-li se na bělčickém náměstí, pojmenovaném po panu Jindřichu Kučerovi, zaujme nás vysoká štíhlá věž, která je dominantou obce. Tato věž stojící samostatně u kostela sloužila jako zvonice. Původní 17 m vysoká zvonice, jejíž stavba se datuje do roku 1694 stála na severní straně kostela a byly v ní tři zvony a umíráček. V roce 1863 je zbořena a místo ní je postavena věž nová a její stavba je dokončena v roce 1868. Je vysoká 39 m a původně v ní byly až čtyři zvony. Několikrát, vždy za válek, jsou zvony z věže sňaty. Naposledy to bylo v roce 1942 a doposud na věž vráceny nebyly. Bylo naplánováno i spojení věže s kostelem, které se ale pro nedostatek finančních prostředků nikdy neuskutečnilo. Poprvé je věž opravována v roce 1909. Při další opravě, v roce 1934, byla zhotovena střecha z měděného plechu klempířskou firmou pana Mazala. O dvacet let později je věž nahozena a obílena. Při zatím poslední opravě v roce 1990 byla upravena do dnešní podoby.

Za touto krásnou věží je kostel svatého Petra a Pavla, který jako by, při pohledu z dálky, s ní byl spojen. Je na tomto místě pravděpodobně už od 13.století. Od roku 1350 je kostelem farním. Za husitských válek byl, obdobně jako fara a tvrz na Hradě, spálen. Jeho následné opravy jsou v podstatě dokončeny v roce 1511. Nápis na stěně kostela potvrzuje vysvěcení kostela 1.9.1515 olomouckým biskupem Martinem. Zvenku se kostel jeví jako poměrně chudá gotická stavba, ale uvnitř se nachází nádherná sklípková diamantová klenba z roku 1515. Vítězný oblouk má gotickou klenbu. Presbytář je již z první poloviny 14.století a zákrstie byla přistavěna v roce 1776. Uvnitř kostela nalezneme i náhrobky pánů z Běšínů, kteří byli jako majitelé obce mezi lidmi oblíbeni. Roku 1937 byl kostel povýšen na děkanský farní chrám. 29.6.1941 byla v kostele zasazena dvě barevná okna, která pro tento účel dali zhotovit bratři Bartošové. Další barevné okno nechala pro bělčický kostel udělat rodina Lázníčková. Rok poté, to je v roce 1942, byly opravovány varhany, v té době zhruba 120 let staré. Pokud jde o varhany a hudební doprovod při mších a náboženských obřadech, lze jmenovat pana Skalu, dlouholetého varhaníka v kostele. Byl žákem pana Havláta, truhláře, vynikajícího hudebníka, který si sám doma postavil varhany a potom na ně hrával. Věžička kostela byla vybudována v roce 1811. O sedm let později shořela a znovu je postavena v roce 1843. Při zatím posledních opravách v roce 1991 bylo na severní straně kostela objeveno zazděné románské okno, které svědčí o jeho původním románském slohu.

Za kostelem se nachází hřbitov, kde jsou uloženy ostatky řady významných lidí, kteří byli nějakým způsobem spojeni s Bělčicemi. V souvislosti se hřbitovem můžeme vzpomenout záznamu z městské kroniky. V té stojí, že pan Augustin, truhlář, získal v roce 1935 koncesi na provozování pohřebního ústavu. Jmenujme i pana Srpa, dlouholetého hrobaře na bělčickém hřbitově.

Než vstoupíme do areálu hřbitova a kostela, můžeme se zastavit u pamětní desky, která byla do hřbitovní zdi zasazena v roce 1993 při příležitosti oslav 750-ti let od první ověřené písemné zmínky o Bělčicích. Na této desce je vzpomenu všech, jenž se zasloužili o opravu věže a kostela v letech 1990 a 1991.

Stojíme-li před bělčickou věží, potom vlevo přes silnici je budova fary číslo popisné 1. Původní fara ze 13.století stála pravděpodobně v místech, kde je dnes domek číslo 3 a 78. Roku 1620 vyhořela a v letech 1693 až 1696 byla postavena nová fara na současném místě. V roce 1937 je farnost povýšena na děkanství. Bohužel, v téže roce byl zbořen původní barokní portál do fary, který vadil při rozšiřování a dláždění silnice. První zprávu o bělčickém faráři máme již z roku 1357. Na faře se potom za mnoho let vystřídal celá řada farářů a děkanů. Můžeme vzpomenout například pana děkana Jarolímka, který byl mezi lidmi velice oblíben a udělal pro ně mnoho dobrého.

Za farou najdeme opravářské dílny bělčického zemědělského družstva. Tyto objekty dříve patřily k faře, a proto zde přetrvává název Na faře.

Pod farou je druhá stavební dominanta Bělčic a bělčického náměstí, budova základní školy. Škola se v těchto místech začala stavět v roce 1822 jako přízemní a dvoutřídní s bytem pro učitele, jako náhrada za původní vyhořelou školu. Dokončena a vysvěcena je 29.6.1823. Prvním učitelem v nové škole byl František Ackerman a jeho pomocníkem František Skuhřavý. Přístavba školy na jednopatrovou byla provedena v roce 1864 a roku 1896 je provedena přestavba z jednopatrové budovy na dvoupatrovou, což je vlastně, až na kosmetické úpravy, její současný vnější vzhled. Po vnitřní přestavbě v roce 1902 byl ustanoven Josef Stulík prvním školníkem v historii školy. Roku 1921 zde byla otevřena měšťanská škola, o dva roky později živnostenská škola pokračovací a následující rok lidová škola hospodářská. Prostory školy byly ale už od počátku malé, a proto se učilo i na jiných místech v obci, ať to jsou pro školu uvolněné místnosti na radnici či místních hostincích nebo v penzionu u Novotných. V roce 1960 je v sousední budově, tak zvané „Kraslovně“, vybudována další třída. V průběhu historie této školní budovy byla plánována několikrát nejen její velká přestavba, ale i stavba nové školy. Ani jedna z těchto akcí se ale nikdy neuskutečnila. Škola má také své sportovní zázemí, kterým je malé školní hřiště umístěné za budovou. Je využíváno pro výuku tělesné výchovy stejně jako prostory Tělocvičné jednoty Sokol. Obdobně je TJ Sokol, oddílem odbíjené, zase využíváno toto školní hřiště. Z řady učitelů působících na bělčické škole můžeme jmenovat alespoň některé z nich. Pan učitel Benda, vynikající a dlouholetý učitel, ovocnář, který učil lidi roubovat stromy a zasvěcoval je do ovocnářství, pan učitel Jindřich Kučera, nejen učitel, ale i mykolog, botanik, malíř a hudebník nebo Josef Pojer, pozdější ústřední školský inspektor, či Josef Pavelka, který vedl místní lidovou knihovnu, pořádal koncerty, zabýval se ochranářstvím přírody i psaním městské kroniky. Z těch starších učitelů, například pan učitel František Meloun pracující hodně veřejně, hlavně v kultuře nebo učitel

Žitek, divadelní ochotník a režisér. Z doby nedávno minulé nadšená divadelní ochotnice Eva Dlabáčová nebo paní učitelka Věra Pichnerová a Marie Klímová, které nacvičovaly s dětmi divadla za režie Karla Benedikta a řada dalších učitelů, kteří svojí práci nekončili se zazvoněním ve škole, ale pracovali s dětmi a občany obce i ve svém volném čase. V roce 1993 oslavila škola 170 let svého trvání v současné budově. Na počest tohoto výročí byla uspořádána výstava, která mapovala školství v městě Bělčice od jeho prvopočátků. V témže roce je obnovena i tradice školních akademií, které se potom pravidelně uskutečňují na závěr školního roku, a žáci zde předvádí své pěvecké, divadelní a taneční umění.

V horní části náměstí, naproti škole, byla postavena bělčická kašna. Původní kašny je vzpomenuťo již v roce 1545, nově je zřízena roku 1894, kdy má i vodotrysk. Její zatím poslední rekonstrukce byla provedena před oslavami 750-ti let obce v roce 1993.

Mezi kašnou a bělčickou věží stojí barokní socha svatého Jana Nepomuckého, který je jedním z patronů Země české. Tato socha byla zhotovena v roce 1728 v sochařské dílně v Dobré Vodě u Březnice.

Nyní budeme pokračovat v procházce po bělčickém náměstí, které po posledním velkém požáru v roce 1858, který zničil většinu domů, začalo postupně získávat dnešní podobu.

Na jeho pravé straně projdeme kolem školní budovy, pod níž stojí dům, ve kterém dříve býval koloniál pana Ludvíka Knížete, potom půjdeme kolem bývalé ho zájezdního hostince „Beseda“, současné restaurace „U lilie“ a dostaneme se k domku číslo 64. V tomto domě míval pekařství pan J. Chaloupka, který za války velmi pomáhal bělčickým lidem. První várku rohlíků prodával už v 6 hodin ráno, aby si je lidé mohli koupit cestou k vlaku. Zde také dlouhá léta žil Jindřich Kučera, učitel, mykolog, spisovatel, malíř, botanik, hudebník a skladatel, člen československých i zahraničních botanických a mykologických společností, neúnavný šířitel osvěty a vzdělavatel. Během svého života uspořádal řadu přednášek po celé republice. Seznamoval širokou veřejnost nejen s houbami, ale i historií a novými vědeckými poznatky. V roce 1970, u příležitosti oslav 90-ti let hasičského sboru, byla na tomto domě odhalena pamětní deska Jindřicha Kučery. V roce 1979 je pojmenováno bělčické náměstí na Náměstí Jindřicha Kučery. V roce 1993, při oslavách 750-ti let obce, bylo jeho synovi Josefovi uděleno čestné občanství v Bělčicích za zásluhy celého Kučerovic rodu o toto město. Velký podíl na zveřejňování díla Jindřicha Kučery má redaktor Vladimír Havel, bělčický rodák, jehož matka byla industriální učitelka v Bělčicích. Publikoval řadu článků o tomto skromném vědci a člověku v denním i odborném tisku. Jeho syn Josef se svojí ženou pomocí výstav seznamovali veřejnost s dílem Jindřicha Kučery. Zatím poslední výstava byla v Bělčicích uspořádána v roce 1994, 60 let po jeho smrti.

Pod domem číslo 64, kde je dnes pobočka Agrobanky, byla prodejna, kterou vlastnili Maňhalovi, a prodávali zde, mimo jiné, také dřeváky dovážené až z Holandska.

Pokračujeme-li dále, tak po pravé straně náměstí narazíme na budovu kampeličky. V místech, kde nyní stojí, se říkávalo „Na rybníčku“ a rybníček tu opravdu kdysi býval. Později byl vysušen a původní domky, které zde byly postaveny, vzaly za své při stavbě kampeličky dokončené v roce 1933. Vedoucím kampeličky byl, mimo jiných, také pan Šilhavý, nezištný poradce ostatních občanů obce. Nyní je v kampeličce umístěna Česká pošta a pobočka České spořitelny. Zastavíme-li se u historie pošty, potom kroniky uvádí, že poprvé byla zřízena v Bělčicích c.k. poštovní štape s pěším poslem do Březnice v roce 1869 a v roce 1878 byl zaveden jízdní posel od Blatné přes Bělčice do Březnice. Prvním správcem poštovní stanice byl Jan Voráč, kostelník. Tato pošta byla v domě číslo 56, který je vlastně pouze přes ulici od pošty současné a každou neděli se zde, venku na schodech, došla pošta rozdávala. Jako dopravce pošty můžeme jmenovat pana Mírku, hokynáře, a pana Lehečku, kteří denně v 18 hodin jezdili na nádraží s poštou a novou tam odtud vozili, dále vzpomeňme i na pošťáka pana Pojera. Z doby nedávno minulé, vlastně už ze současnosti, je třeba jmenovat paní Karlu Štěpánkovou a Miroslava Pichnera mladšího. Karla Štěpánková nebyla jen pošťáčkou, ale i divadelní ochotnicí, režisérkou a vynikající amatérskou fotografkou, která svým fotoaparátem zachytila nejen zajímavá místa v okolí Bělčic, ale i obyvatele městečka. Pan Miroslav Pichner mladší byl vedoucím pošty a několik let pracoval i jako kronikář obce. Od roku 1926 byla prováděna telefonizace obce a o rok později je zřízena i veřejná telefonní hovorna.

Když už jsem se zmínil o kampeličce, je třeba říci, že zde bydlí paní Vajzarová, dcera Bedřicha Šupčíka, bývalého československého gymnasty, který jako první získal pro ČSR zlatou olympijskou medaili na Olympijských hrách v roce 1924, které se konaly v Paříži. Tuto medaili získal za šplh. Můžeme jmenovat i další úspěchy toho to sportovce: člen družstva mistrů světa v roce 1926 a 1930, stříbrná medaile v družstvech na OH 1928 v Amsterdamu, stříbrná medaile z mistrovství světa na kruzích v roce 1930, bronzová medaile ve víceboji jednotlivců na OH 1924 a bronzová medaile z mimořádného mistrovství světa v roce 1931. Bedřich Šupčík v Bělčicích sice nebydlel, ale protože zde žije jeho dcera a jeho vnuk si „Na vyhlídce“ postavil chatu, považoval jsem za vhodné zmínit se o něm.

V dolní části bělčického náměstí je postavena radnice. Původní radnice byla z 2.poloviny 16.století, ta ale v roce 1858 shořela. Na témže místě byla potom vystavěna radnice nová. V roce 1920 je postavena nová radniční věž. Na této věži byly pověstné bělčické hodiny, o jejichž chod se starala mužská část rodiny Haštavů. Po postupných přestavbách budovy, které začaly v roce 1951 a při nichž vzala za své nádherná klenba stropů v

přízemí, zde byla zřízena velká a malá zasedací síň a obřadní síň, kde se uskutečňují nejen klasické svatby, ale i svatby výroční, vítání občánků, loučení se základní i mateřskou školou, uvítání do první třídy a další slavnostní akty. Prvním známým rychtářem v Bělčicích byl v roce 1639 rychtář Matěj a posledním, v roce 1847, Josef Maroušek, který se stává i prvním starostou. Po 2.světové válce byl ustaven Revoluční národní výbor, jehož předsedou je Josef Frieb. Dalšími členy jsou farář Antonín Jarolímek, Josef Kaiser, Josef Balík, Josef Klíma, Karel Matějka, Václav Černý, Josef Rumlík a Josef Tintěra. Prvním předsedou místního národního výboru je zvolen Karel Soukup a posledním, před politickým převratem v roce 1989, Jaroslav Šilha. Po něm nastupuje, už opět jako starosta, Vlastimil Šilhavý, následuje Josef Zeman jako druhý starosta novodobé historie obce. Z bývalých starostů můžeme vzpomenout na pana Klímu, který se z hlediska své funkce zasloužil o rozvoj města a podporoval v podstatě všechny organizace v obci, ať to byl Sokol, Sbor dobrovolných hasičů nebo Občanská beseda. Jako starosta „Hospodářského družstva“ byl i nezištným poradcem menším hospodářům v obci. Za svojí činnost a zásluhu o rozvoj města získal titul čestný občan Bělčic. Vzpomeňme i na dlouholetého starostu V. Bartoše a zejména jeho dva syny, kteří, jak jsem se již zmínil, dali zhotovit do bělčického kostela dvě barevná okna. Jeden z nich, dr. Jan Bartoš, napsal o Bělčicích dvě překrásné knihy: Bělčický kluk a Bělčické vánoce. Mohl bych uvést i starostu Lázníčku a další. Na tomto místě lze jmenovat i pana Chaloupku, dlouholetého tajemníka obecního úřadu, člověka vzdělaného a obětavého, který ochotně vyřizoval lidem veškeré písemnosti na úřadech. Nebyl jen vynikajícím tajemníkem, ale angažoval se i v kulturním životě obce jako herec a režisér ochotnického divadla. Dala by se uvést řada dalších představitelů obce, kteří se ve své době, podle svých možností a schopností, zasloužili o rozvoj Bělčic.

Protože jsem uvedl starostu Klímu jako čestného občana Bělčic, nelze zapomenout na další čestné občany, kterými byli kníže Lobkovic, Ladislav Stehlík a Josef Kučera. Existoval i návrh na jmenování Klementa Gottwalda čestným občanem Bělčic, který byl postoupen až prezidentské kanceláři, ale k jeho uskutečnění nedošlo.

Za radnici dříve stávala kovárna, o které je první zmínka už z roku 1688, ta ale shořela při hasičském cvičení, kdy byla u radnice veřejnosti předváděna a zkoušena nová požární stříkačka.

Snažil jsem se zjistit, ve kterém roce vlastně kovárna shořela, ale bohužel jsem o tomto požáru nenalezl žádné záznamy. Je možné usuzovat pouze z dobových fotografií a záznamů v kronikách. Na fotografii radnice s kovárnou, která je umístěna v Památníku Ladislava Stehlíka, je vidět náměstí osázené malými lípami. K této výsadbě došlo, jak později uvádím, v roce 1894. V roce 1895 byla zakoupena hasičským sborem nová stříkačka a v roce 1907 radnice kupuje novou mostní váhu, která je postavena v místech, kde dříve tato kovárna stála. Z těchto údajů je možno soudit, že k požáru a zničení kovárny došlo v roce 1895 nebo 1896.

Roku 1928 byl vedle mostní váhy, na volném prostranství, vybudován Památník padlým. První podnět k jeho stavbě dal učitel Adolf Štipl, kterému v první světové válce zahynul jediný syn. Finančně tuto stavbu potom podpořila celá řada bělčických občanů. V roce 1935 byla poblíž pomníku zbudována podzemní požární nádrž a o dva roky později byla uskutečněna poslední velká úprava prostranství, která toto místo uvedla vlastně do současného stavu. Nápisy na jednotlivých deskách pomníku byly restaurovány v roce 1993.

Z druhé strany památné bělčické radnice stojí domek číslo 16. V těchto místech stávala původní škola, kterou navštěvovali děti z Bělčic, Hornosína, Koupí, Oujezdce, Podruhlí, Slavětína, Záhrobí, Zavišína a ze samot Vratecín, Vejfuk, Ovčín, mlýna Netušilova a Hutí. Zde známe i jméno prvního kantora v Bělčicích, kterým byl Heintl Nelchiov. Tato škola shořela při požáru v roce 1818.

Pokračujeme-li po této straně náměstí směrem nahoru ke kostelu, potom na rohu Blatenské ulice a náměstí, vidíme prodejnu Jednoty. Původně zde měl koloniál pan Lederer. V roce 1929, zde u svého obchodu, otevřel a provozoval první benzinovou pumpu v Bělčicích. On a celá jeho rodina zahynula za druhé světové války.

Přejdeme-li vyústění Blatenské ulice na náměstí, dostaneme se k bývalému Domu služeb, který byl stavebně dokončen v roce 1987. V současné době je zde umístěna úřadovna České policie a další provozovny jako holičství a kadeřnictví, restaurace a krejčovská dílna.

Pokud jde o četnictvo a policii v Bělčicích, je vhodné na tomto místě uvést, že v roce 1869 je v Bělčicích zřízena četnická stanice se třemi muži. Jako policajti sloužili v obci například páni Simín, Kába a Kilián, kteří obcházeli město s bubínkem a paličkami a vybubňovali novoty a nařízení. Můžeme si vzpomenout i na vesnického četníka Jankovce.

Na bělčickém náměstí byl již před mnoha lety, vybudován okrasný park. Jako prvopočátek této parkové úpravy lze považovat rok 1894, kdy je náměstí osázeno lípami a vytvořena alej až ke Třem křížům. Z lidí, kteří se v dřívějších dobách zasloužili o vzhled a parkovou úpravu náměstí, můžeme jmenovat alespoň hostinského J. Kučeru, který se celoročně a nezištně o parky staral a udržoval je. Ale nejen to, on byl i velkým podpůrcem bělčického fotbalu a hráčům zakoupil i dresy. Nové parkové úpravy náměstí začaly v roce 1995.

Roku 1874 byly obecním nákladem zřízeny petrolejové lampy k osvětlování náměstí a ulic. Elektrifikace obce je provedena v roce 1924 a poté následuje i vybudování elektrického veřejného osvětlení.

Nově bylo osvětlení obce upravováno v roce 1933 a v roce 1969 jsou vyměněna žárovková tělesa za zářivková. Jako jednoho z těch, kdo v obci elektřinu zaváděli, vzpomeňme V. Flegera.

Blatenskou ulicí

Vrátíme se nyní k Blatenské ulici a můžeme citovat záznam z městské kroniky, který uvádí, že v roce 1825 byla postavena silnice ze Lnář do Březnice, což je dnes vlastně hlavní průjezd Bělčicemi. Dláždít se tato silnice začala až v roce 1934 a práce byly dokončeny o tři roky později u nádraží. Poslední zbytky původní dlažby najdeme ještě na části náměstí.

Půjdeme z náměstí Blatenskou ulicí a odbočíme první ulicí vlevo. Dostali jsme se do míst, kde se říká „Na porážce“. V roce 1902 zde byla vybudována obecním nákladem jatka, či-li porážka, které potom obec pronajímá místním řezníkům. Zde byl uložen i led sloužící v létě k uchování masa. Kousek za obcí, v místech, která se nazývají Brodce, najdeme malý rybníček pojmenovaný Brocák. Ten byl postaven v roce 1893 jako požární nádrž. Jsme-li dostatečně vytrvalí, tak nás tato cesta zavede k místu zvanému Ovčín, kde dříve pravděpodobně býval poplužní dvůr. Dále se po zelené turistické značce můžeme dostat přes Černivsko kolem rybníku Velká Labuť až do Sedlice.

Vraťme se ale zpět do Blatenské ulice a pokračujme směrem k Blatné. Dolní části této ulice se říká V brance. Branka to dříve bylo něco jako dnešní celnice. Zde se kontrolovali lidé nejen přicházející do městečka, ale i odcházející z města ven.

Na konci obce je postaven areál Zemědělského družstva Bělčice. Protože Bělčice jsou v zemědělské oblasti, existovaly zde před vznikem zemědělských družstev samostatné statky. Největší z nich byly Pobudů, Krejčů, Mašků a Zemanů. Tak jako v celé republice, tak i v Bělčicích byli samostatně hospodařící zemědělci nuceni po roce 1948 spojovat se do Jednotných zemědělských družstev. U nás bylo Jednotné zemědělské družstvo založeno 1.9.1949. Prvním předsedou byl Josef Žid, který zároveň vykonával i funkci předsedy MNV. V roce 1965 bylo zdejší JZD sloučeno s JZD v Záhrobí, Újezdci a Závišíně, v roce 1973 došlo ke sloučení s JZD v Hornosíně, o rok později s JZD v Tisově a další rok s JZD v Drahenickém Malkově, Podruhli a Hostišovicích. V současné době ZD Bělčice hospodaří na 2.250 ha půdy, z toho je 1.000 ha orné půdy. V rostlinné výrobě je zaměřeno zejména na pěstování obilovin, řepky olejky a brambor. V živočišné výrobě obhospodařuje kraviny v Bělčicích, Hornosíně, Záhrobí, Újezdci i Hostišovicích, býky chová v Závišíně a Hostišovicích. Výroba vepřového je uskutečňována ve vepřinech v Bělčicích, Hostišovicích, Drahenickém Malkově a v Tisově.

V areálu zemědělského družstva je vrch, který se roku 1528 uvádí pod názvem Čakov. Nyní se nazývá Čakovka. Lidová pověst praví, že zde stávala šibenice. K tomu je nutno podotknout, že Bělčice nikdy neměly „hrdelní právo“, takže by šibenici nemohly vlastně ani používat. Pravděpodobně zde byl pouze strážný vrch.

Z jižního svahu Čakovky je vidět okolí až k Ovčínu, k obcím Závišín a Hornosín, rybník Huták s celým jeho překrásným okolím, Bělčickou a Kněžskou horou. Přejdeme-li na severní svah Čakovky, otevře se nám pohled na celou západní oblast. V nejbližším kraji uvidíme Budín a jižní svah Slepíčí hory. Dále je při obzoru vidět typický vrch Brdských vrchů Třemšín.

Z poznámek pana učitele Pavelky

Na vrchu blízko Roželova stával hrad. Na tom hradě žil šlechtic. Ten šlechtic měl tři dcery. Každé dceři dal zlatý prut, kterému se říkalo ším. A od té pověsti se ten vrch nazývá Třemšín. (Marie Balková, 68 let)

Jak Žižkova vojska dobývala hrad Třemšín. Po velkém obléhání Třemšína se podařilo hrad dobýt zásluhou velkých a tvrdých lískových oříšků. Když došlo Husitům střelivo, nabili do houfnic oříšky, které pobořily a pak vojáci zdolali hrad. Od té doby se v okolí Třemšína vypráví, že na Třemšíně rostou oříšky v podobě Žižkových helmic. (Květa Šimůnková, 48 let)

Protože Bělčice leží v ochranném vodním pásmu a prameniště v okolí slouží k zásobování vodou i města Blatná, bylo nutno pro obec vybudovat čističku odpadních vod. ČOV je dokončena v roce 1993 a najdeme ji po levé straně silnice z Bělčic na Blatnou.

Pokračujeme-li dále směrem na Blatnou, přijdeme na rozcestí silnic. Zahneme vlevo a za chvíli jsme v obci Závišín. Prvním známým majitelem Závišína je roku 1430 Příbík ze Švihova, ale první písemná zmínka o této obci je už z roku 1318. V roce 1663 byl Závišín prodán Jaroslavu Volfovi ze Šternberka a patří k panství Lnářskému. Odtud, ze Závišinského mlýna, krátce chodil do bělčické školy i budoucí malíř Mikoláš Aleš. U Alšova mlýna je vybudovaný malý rybníček, který v dřívějších letech sloužil pravděpodobně jako požární nádrž, i když hned vedle je velký rybník Klusák.

Z poznámek pana učitele Pavelky

V Závišíně je mlýn Alešův. Sem chodíval jako malý hoch Mikoláš Aleš ke svému kmotříčkovi. Když povyrostl, našel zalíbení v hruštičce na hrázi rybníka, který je uprostřed vesnice Závišína. Rád maloval také Alešův mlýn a jeho vantroky.

Jihovýchodně od obce můžeme nalézt mohylové pohřebiště doby železné, kultura halštatská (700 až 400 let př.n.l.) a mohylové pohřebiště doby slovanské (8. až 9.st.n.l.), dokládající starobylé osídlení zdejšího okolí.

Projdeme obcí kolem rybníku Klusák až k železniční trati. Pokud bychom se podle ní vraceli zpět do Bělčic, zhruba po dvou kilometrech od závišínské železniční zastávky najdeme vlevo malý rybníček, který se jmenuje Thorováček.

Pokud ale jdeme cestou rovně do kopce, dostaneme se přes les do Dobšic, při odbočení vlevo dojdeme lesem do Drahenického Malkova.

Vraťme se ale na závišínskou návěs. Půjdeme do kopečka, což je vlastně podél Závišínského potoka. V jeho okolí se dříve rýžovalo zlato a byla zde nalezena keltská rýžoviště zlata. Po čase dojdeme do míst, kde v lesích leží místo, které se nazývá Lopatárna. Lopatárna podle toho, že vzniklo na místě chaloupky, kde zakladatel zdejšího rodu Steinerů vyráběl dřevěné lopaty na obilí. Později zde byl postaven mlýn, vodní pila a malý rybníček.

Nad Lopatárnou snad kdysi stávala tvrz Tisovec pánů z Tisovce.

Z poznámek pana učitele Pavelky

Dále jest poblíže obce Závišina Lopatárna. Její první majitel František Steiner sem přijel s trakařem. Zastavil se uprostřed návsi kde na tom místě nechal postavit kříž, který zde stojí dodnes. V Lopatárně si postavil malou chaloupku a tam začal dělat dřevěné lopaty. Později si postavil mlýn, pilu a velice zde zbohatl. Měl čtyři děti, kteří vystudovali. Jeden z těchto synů jménem Prokop převzal po otci tento majetek. Ten dal postavit naproti zastávku, která tam dodnes je. Majitel Prokop vše promarnil, tudíž po něm převzal tento majetek jeho bratr František, který byl právníkem a starostou města Prahy na Smíchově. V Lopatárně se potom začali majitelé často střídát, a jeden čas tam byl i statní statek.

Jedním z nájemců Lopatárny byl flétnový mistr Augustin Pfeifer, který působil v symfonickém orchestru ve Philadelphii v USA. Měl svojí kapelu a hrával s ní na všech slavnostech a veselkách. Dnes je Lopatárna opět v soukromých rukou.

Polní cesta, která vede okolo Lopatárny dál na jih, byla kdysi hlavní silnicí na Blatnou. Půjdeme-li po ní, potom přejdeme po tak zvaném Bílém mostě Závišínský potok a dostaneme se na nynější silnici spojující Bělčice s Blatnou. Vlevo v lese vidíme sepy jako pozůstatky rýžování zlata. Před odbočením na Bílý most je vlevo kopec, který se nazývá Hliniční vrch.

Jižně od Závišina, je na Hliničném vrchu balvan „Mužik“, který se prý podle pověsti, posunuje k cestě do Dobšic a až dojde, nastane konec světa.

Vraťme se ale zpět do Závišina. Ze závišínské návsi půjdeme na hlavní silnici na Blatnou. To znamená, že se zde musíme dát vpravo a přijdeme na křižovatku, která rozděluje silnici na směr na Blatnou, na Lnáře a na Bělčice. V tomto rozbočení je malá odbočka vpravo, kde nejprve mjíme malý rybníček a potom rybník větší, který se jmenuje Velký škrabák. Dále se po úzké silnici dostaneme ke hrázi Velkého bělčického rybníka. Tento, jižně od Bělčic ležící rybník, jinak nazývaný Huťák, je oblíbeným rekreačním místem. Pod hrází Velkého bělčického rybníka vznikly v roce 1793 železné hutě, jejichž majitelem byl huťmistr Pachtner. V polovině 19.století se zde vyrábělo 9.800 metrických centů železa ročně. Později zde bylo místo hutí zřízen mlýn, který je nyní také zbořen.

Některé údaje z historie železných hutí (z poznámek pana učitele Pavelky)

Železné hutě u Závišina vznikly dle smlouvy uzavřené dne 18.ledna 1793, mezi sekretářem hraběte Swéérko Šporka majitelem panství lnářského Frant. Rosenbergem a hutním mistrem August. Ant. Peithnerem a manželkou Františkou, rozenou Khitlovou ze Šumperka. Později stává se huťmistr Peithner s manželkou vlastníky. 18.července 1799 koupil hutě hrabě Hartmajn z Karlštejna od manželů jmenovaných za 39.000 zl. 4.ledna 1804 koupil z poloviny Tomáš Svoboda Eisenfelsn a krumlovský obchodník Jan Schmied za 150.000 zl. Roku 1810 jest majitelem hutí Jan Nádherný majitel panství Chotovice. 1.ledna 1812 koupila hutě s příslušenstvím Margaretha svobodná paní Linherová z Lutzenwicků za 40.000 zl. Ješto závazky nemohla splnití přecházejí hutě 15.7.1817 opět v majetek Jana Nádherného. V roce 1846 připomíná se majitelem František Čáslavský, měšťan pražský. Manželka tohoto prodala hutě svobodnému pánu z Litgenau. V Huti bylo sedm domků dělnických. Vyrábělo se ročně 9.817 q železa. Nový majitel Karel, baron z Litgenau zřídil pak z hutí mlýn zvaný hutecký.

Huťmístři v hutí u Závišina:

1794 - August. Ant. Peithu(n)er

1795 - Ant. Svoboda

1799 - Václav Ferdinand

1800 - 1812 - Svoboda - hutní ředitel a huťmistr

1813 - 1817 - Josef Ramisch

1818 - Frant. Fischer

1842 - Tomáš Tohl (otec Judr. Tohla)

1846 - Josef Lux

Pomocné síly:

1812 - Karel Ophalius, účetní

1815 - Václav Ullrich, písař hutní

1817 - Tábořský písař (r. 1818 byl pojezdným Hrádek Pestfaurs)

1816 - 1818 - Woiwes - kontrolor

1817 - Josef Sallak, bývalý kontrolor ze Lnář

Nádražní ulicí

Ale to už jsme se dostali dost daleko od Bělčic. Vraťme se zpět na bělčické náměstí a dejme se do kopce, kolem fary a kostela, do Nádražní ulice. Na levé straně uvidíme domek číslo popisné 84 s typickým štítem jihočeských domků. Říká se zde „U Drhlíčků“. V posledním domě vlevo (číslo popisné 109), na horním konci náměstí, dříve bývala trafika. údajně jde o nejstarší zachovalou obytnou stavbu v Bělčicích. Podle dostupných informací byl tento domek postaven před 500-ti lety a uvnitř jsou doposud zachovány nádherné klenuté stropy.

Dáme-li se první odbočkou vlevo, Sportovní ulicí, míjíme po pravé straně dvě bytovky, které začal v roce 1969 budovat pro své zaměstnance národní podnik Benzina, dnes Čepro, akciová společnost.

U dalšího odbočení cesty vpravo vidíme také novější výstavbu. V roce 1969 zde byla připravena stavba první zemědělské bytovky o šesti bytech, jako další následovala stavba bytovky s 12-ti byty ve spolupráci obce a JZD. V pozdějších letech zde JZD vystavělo pro své zaměstnance ještě tři domky o čtyřech bytech.

Vlevo, vlastně téměř proti odbočce k bytovkám, je na volném prostranství bývalá klubovna Socialistického svazu mládeže a Pionýrské organizace. V prvních květnových dnech roku 1945 vznikl v Bělčicích Junák, v roce 1950 zde byla ustavena Pionýrská organizace Junáka, z které se později stala Pionýrská organizace Československého svazu mládeže a následně Socialistického svazu mládeže. Pionýr byl v Bělčicích zrušen v roce 1993. V současné době pracuje v obci s dětmi soukromá organizace s názvem Koutek dětské radosti. Zakladatelkami této organizace byly paní učitelka Markéta Zoulová a vychovatelka školní družiny paní Drahomíra Heverová. Hlavní náplní jejich činnosti je práce s dětmi v taneční a dramatické oblasti. Hlavní sídlo, klubovnu a tréninkový sál mají u paní Formánkové, která jim propůjčila dvě místnosti v přízemí svého domku číslo 4. úspěchy své práce s dětmi předvádí každý rok na tak zvané „Bělčické sedmikráse“ a „Vánočním programu“. Svoji činností se také snaží obnovovat i lidové tradice, jako jsou Lucie či Tři králové. S dětmi se pravidelně zúčastňují okresních i krajských divadelních a tanečních přehlídek. Tanečnímu souboru Sluníčko, pracujícímu pod vedením Markéty Zoulové, se již dvakrát povedlo postoupit na mistrovství republiky. Jednou s dětmi ze souboru a podruhé, v roce 1996, s vystoupením, které nacvičili společně s chlapci z ÚSP Osek pracujícími pod vedením Petra Šulisty pod názvem Paprsek. V témže roce taneční soubor Sluníčko vystoupil společně s Paprskem jako host i na mistrovství Evropy uspořádaném v Hradci Králové.

Pokračujeme-li rovně Sportovní ulicí, potom na vrcholku malého kopečku uvidíme vlevo vilku číslo 212. Tu si postavil pan Monzer, správce velkostatku, který byl v místě dnešní sokolovny. Jeden čas „Ve dvoře“ bydlel a později se přestěhoval do hostince „Na ošatce“. Pan Monzer byl i nájemcem dvorů Lnářského panství. Na těchto panstvích zaměstnává hlavně deputátníky. Se svou ženou byli mezi lidmi oblíbeni. Měl čtyři syny, z nichž dva byli odvezeni Němci do Osvětími (Karel a Ladislav), třetí zůstal ve Francii jako vojenský přidělenec (Ferdinand) a čtvrtý byl za války na nucených pracích a po osvobození působil u vládního vojska v Milovicích (Václav). Václav po svém návratu do Bělčic pracoval dlouhá léta jako městský kronikář.

Sportovní ulicí se dále dostaneme až k fotbalovému hřišti. Protože se v Bělčicích vždy hodně sportovalo, sloužila v obci řada míst jako sportoviště. Jako fotbalové hřiště byly dříve využívány prostory na Slepíci hoře, které jsou v roce 1939 opět přeměněny na pole. Další fotbalové hřiště bylo na pastvinách pod severním svahem Pánovky. Prvopočátky dnešního hřiště je možno datovat do roku 1951. O tři roky později jsou zde vybudovány dřevěné kabiny. V místě současných kabin, dokončených v roce 1984 a nahrazujících původní kabiny dřevěné, se neorganizovaně hrával volejbal.

Nad hřištěm je vrch, oblíbené místo pro dětské hry, zvaný Pánovka či Panská hora, dříve nazývaný Dubová hora. Na východním svahu Pánovky byla vystavěna nová vodárna, která napájí obecní vodovod. Nový vodovod byl uveden do provozu v roce 1994 a zásobuje větší část obce pitnou vodou. Na tomto místě je vhodné vzpomenout rok 1885, kdy byl od studny u Tří křížů na Farské louce až do kašny zřízen kovový vodovod místo vodovodu dřevěného.

Z Pánovky jsou severním směrem vidět Slavětínské lesy, směrem západním vrch Vratečín, Dobrá voda a v dálce Třemšín. Směrem severovýchodním, v místech, kde dříve stávala hájovna Vejfuk, sklady pohonných hmot bývalého národního podniku Bezina, dnes Čepra. Ve východním směru jsou vidět Zdeniny se Zdeninským rybníkem a v dálce potom obec Koupě.

Vrátíme-li se z Pánovky zpět do Nádražní ulice, pak na pravé straně uvidíme budovu, vystavěnou v roce 1972, v níž je umístěno zdravotní středisko, zubní ordinace a místní lidová knihovna. Lze vzpomenout, že už v roce 1874 byl v Bělčicích ustaven městský lékař MUDr. Josef Svoboda a po něm MUDr. Vavřinec Kojan. Jako známí lékaři v průběhu let působili v Bělčicích například MUDr. Ječmen, Prexl a řada dalších. V tomto objektu je vyčleněn prostor pro místní lidovou knihovnu. Můžeme uvést, že poprvé byla v Bělčicích otevřena veřejná knihovna zásluhou Občanské besedy již v roce 1895.

Nyní půjdeme dále Nádražní ulicí a zahneme na první odbočce vpravo. Dostali jsme se k mateřské škole. Tento objekt byl vybudován brigádnicky a do užívání je předán v roce 1979. Od roku 1984 je zde umístěna i školní jídelna a školní kuchyně. V roce 1996 jsou sem přestěhovány školní dílny, cvičná kuchyně a školní družina náhradou za nevyhovující prostory v bývalé mateřské školce v Újezdecké ulici.

Pokračujeme-li cestičkou dále, kolem mateřské školy, dojdeme k rybníku, nazývaném podle toho, že byl v majetku fary, Farčák nebo Farský. Přepadem z něj je napájen dříve uvedený rybníček Brocák.

Vyšplháme na svah k železniční trati nazývaný Vinice. Zde se dříve každoročně 30.dubna pálily čarodějnice. Potom zde bylo vybudováno dětské hřiště, které využívala mateřská škola. Svah od trati k rybníku slouží v zimě jako sjezdovka a sánkařská dráha.

Poté, co přejdeme železniční trať, se před námi objeví kopcovitý hřbet, který se jmenuje Lipovice. V roce 1911 byl v Lipovici otevřen lom na modrou žulu, ale o rok později je opět uzavřen, protože ložisko bylo malé. Lom zřídil továrník Váně, majitel lomu v Hudčicích, který sice žil v Praze, ale v Bělčicích měl v Blatenské ulici dům. Údajně byla tato bělčická žula použita k obkladu jedné pražské banky. V roce 1946 zde, na poli u Lipovice, začínaly jedny z nejslavnějších dožínků v historii Bělčic.

Od Lipovice je překrásný výhled a k vidění je krajina směrem na jih až západ s obcí Závišín, rybníkem Huťákem a obcí Hornosín, samozřejmě i Šumava s vrchem Boubínem a na západě i část obce Újezdec. Prohlédnout si můžeme celé Bělčice, Pánovku a Slepíčí horu. Protože je z tohoto místa jedinečný pohled na celé okolí Bělčic, byly zde vybudovány, v době největšího rozmachu činnosti Občanské besedy, lavičky, které umožňovaly posedět a v klidu si celou krajinu prohlédnout. Obdobné posezení vybuďovala Občanská beseda i na jižním svahu Slepíčí hory.

Opět se vrátíme do Nádražní ulice. Z této hlavní bělčické silnice odbočuje vpravo cesta na Podruhlí, Hostišovice a dále do Blatné. V roce 1914 a 1915 byla tato okresní silnice vybudována od Hostišovic k Bělčicím a výjezdová silnice na Podruhlí byla dostavěna v roce 1924.

Obec Podruhlí se dříve nazývala Podruhlí, též Podruchlí. Její jméno vychází ze slova podruh. Ves je uvedena již v roce 1227 v soupisu statků kláštera svatého Jiřího na Pražském hradě. Obec byla vlastně vědy součástí Hostišovic a sdílí s nimi jejich osud. Její historie je svázána s pány z Křikavy, kteří měli na Hůrce, která je vlastně nejstarší částí Hostišovic, tvrz. Prvním známým pánem na Hůrce byl Rupert z Křikavy a po něm Jan z Hostišovic. Páni na Hůrce byli zároveň i pány Hostišovic. Tato tvrz zanikla pravděpodobně za husitských válek a na jejím místě byl vystavěn poplužní dvůr. Do těchto historických míst, na Hůrku, se dostaneme po cestě, která odbočuje vlevo do kopce za obcí Podruhlí. Hostišovic je poprvé vzpomenu v roce 1364. Roku 1646 získal Hostišovice Adam Hynek Tluska z Vrábí a od té doby patří k Drahenicům. V roce 1870 přešly tyto obce Lobkovicům.

V lese, poblíž obce Podruhlí, a také u Hostišovic, je pravěké mohylové pohřebiště a mohylové pohřebiště doby slovanské. Byla zde také objevena keltská rýžoviště zlata.

Před odbočením na Hůrku vede vlevo cesta do části Podruhlí, která se nazývá Chaloupky. Projdeme-li touto částí, dostaneme se k Podruhelskému rybníku, u kterého najdeme malé přírodní vodopády.

Z hlavní křižovatky v Hostišovicích, u které je malý rybníček zbudovaný jako požární nádrž, se můžeme silnicí vpravo dostat přes Drahenický Malkov do Blatné. Zde, ještě v Hostišovicích, nalezneme vpravo Hajský rybník, který je napájen vodou z rybníku Šetina, poblíž kterého bylo nalezeno pravěké mohylové pohřebiště. Jdeme-li rovně a potom vlevo, dorazíme do Drahenic a posléze do Březnice, další možnost nám nabízí úzká silnička rovně, po které dojdeme do Černivska. Při silnici do Drahenic, před koncem Hostišovic, vlevo uvidíme Jedličkovský rybník.

Vpravo u hlavní křižovatky v Hostišovicích, na továrním komínu bývalé cihelny, pravidelně každý rok hnízí a své mladé vyvádí párek čápů.

Pokud můžu uvést několik málo střípků z historie, potom zaznamenám, že v roce 1927 byla obec elektrifikována, JZD bylo v Podruhlí založeno v roce 1957 a prvním předsedou byl František Mrvík a že v roce 1958 byla vybudována nová věžička kapličky.

A zase se vrátíme do Bělčic na vyústění této silnice do ulice Nádražní. Zde, na pravé straně u křižovatky, je místo, kde dříve býval morový hřbitov. Ten zde byl zřízen pravděpodobně v letech 1771 a 1772, když hřbitov u kostela nestačil na pohřbívání při morových epidemiích, které v tomto období Bělčice zasáhly. Doposud se zde říká U třech křížů.

Projdeme kolem Tří křížů a jsme u bělčického nádraží. První vlak přijel na bělčické nádraží 30.6.1899, i když podle původních projektů železniční trať zde nádraží vůbec nemělo být. Jako přednosta stanice zde za 2.světové války pracoval Emanuel Voříšek, který byl zavražděn fašisty. Jeho syn Ladislav později působil v USA jako přednosta Clevelandského sokola.

Pokud bychom přešli koleje, dojdeme po této silnici do obce Koupě, Hudčic a dále do Březnice.

Rožmitálskou ulicí

Vrátíme se po náměstí Jindřicha Kučery až k bělčické radnici, na pravé straně je odbočení do Rožmitálské ulice. Tato silnice byla opravena v roce 1995.

Půjdeme do mírného kopečku, kterým tato ulice stoupá, a na levé straně uvidíme rybník Obora. V roce 1951 byla u něj upravena hráz a slouží jako požární nádrž. V zimě je využíván jako přírodní kluzišť.

Pokračujeme-li Rožmitálskou ulicí dále, opustíme Bělčice a po cestě vedoucí z kopce přijdeme k rybníčku nazývaném Obecňák, jehož název pravděpodobně vychází z toho, že byl v majetku obce.

U Obecňáku je rozdvojení cesty. Rovněž pokračujeme do Blančic a potom po červené turistické značce kolem Špalkové hory do Slavětína a dále do Hudčic a Březnice, případně do Koupě. Nebo se můžeme dostat kolem Vratečína přes Leletice a Hvožd'any na Třemšín.

My zabočíme vlevo a po polní cestě dojdeme k rybníku Polívka, který je kousek od hajnice Vratečín. Tento rybník se sice nazývá Polívka, ale je zde nejstudenější voda z okolních rybníků, protože přitéká rovnou ze svých pramenišť v lesích, přesto je ale oblíbeným místem ke koupání.

Dále se po cestě dostaneme k hajnici Vratečín, která má název podle stejnojmenného vrchu pod kterým se nachází. Pod hajnicí Vratečín byla, dnes již dávno zaniklá, obec Záluží s tvrzí.

Pokračujeme-li po cestě západním směrem, dojdeme na místo zvané Dobrá voda. Již název napovídá, jaké kvality je voda, která zde pramení. Dnes je v těchto místech dětský letní tábor, kam přijíždějí pražské děti na prázdninovou rekreaci. Ke koupání zde mají i rybníček téhož jména, Dobrá voda.

Ve dvoře

Vraťme se zpět ke kampeličce. Vpravo za kampeličkou je Sokolská ulice a ocitáme se zde v místech, která úzce souvisí s nejstarší historií Bělčic.

Tam, kde stojí sokolovna, bývala dříve tvrz, později přestavěná na poplužní dvůr, proto se zde doposud říká Ve dvoře. Z této tvrže snad ještě pocházejí hlavní zdi sokolovny. Tvrz a poplužní dvůr se začaly budovat kolem roku 1484 po získání Bělčic pány z Běšin a jejich následném povýšení na město, jako náhrada tvrže na Hradě, která byla vypálena husitskými vojsky. Budovy nynější sokolovny byly několikrát přestavovány. První přestavba pro tělocvičné účely začala v roce 1925 a k zatím poslední došlo v sedmdesátých letech 20.století, kdy objekt získal dnešní podobu. V roce 1972, kdy byla přestavba dokončena, odpovídá sokolovna alespoň částečně nejen dnešním požadavkům na cvičení, ale i na kulturní život v obci. V roce 1996 je provedena rekonstrukce sálu sokolovny. Protože je sokolovna majetkem Tělocvičné jednoty Sokol, uvedu zde některé údaje a zajímavosti o této organizaci. Jednota byla založena 25.6.1911 a prvním starostou byl zvolen učitel Václav Benda. První tělocvična v Bělčicích byla v hostinci u Havlátů a první náčelnicí žen je Baruška Monzerů. V této tělocvičně se cvičilo i za války, i když se sportovalo i v sokolovně. Pro školní tělesnou výchovu je sokolovna využívána již od roku 1939. Jako činovníky Sokola a podporovatele sportu v Bělčicích lze vzpomenout pány V. Šimůnka nebo Hlinku. Léta se v Bělčicích hrál Hlinkův memoriál. Manželka stavitele Jeníčka, Kamila, byla dlouholetou náčelnicí Sokola a nacvičovala skladby na všesokolské slety. Po ní tuto činnost přebírá B. Pancová. V roce 1925, zároveň s vnitřní přestavbou, byla v sokolovně vybudována trvalá divadelní scéna. Ochtovníké divadlo ale v Bělčicích pracovalo už od roku 1880. Pokusil jsem se sepsat a spočítat ochotnická divadelní představení sehraná v Bělčicích v letech 1880 až 1993 a došel jsem k číslu 213. A to ještě kroniky určitě všechna představení nezaznamenaly. V roce 1930 je v sokolovně zřízeno kino Sokol. Kino jako takové ovšem navštívilo Bělčice poprvé již v roce 1912 a první zvukový film byl v obci promítán v roce 1938. Tělocvičná jednota Sokol se nezabývala pouze rozvojem těla, ale i ducha. Vzdělavatelé Sokola působili svými přednáškami mezi lidmi a divadelní činností rozšiřovali kulturní rozhled občanů. Protože řada kulturních událostí se odehrávala v budově sokolovny, můžeme zde jmenovat některé občany, kteří na tomto poli působili. Byl jím například pan Havlát, který řídil orchestr a doprovázel němé filmy, nebo pan M. Skala, dlouholetý ochotník a člen pěveckého kroužku nebo divadelníci a hudebníci z řad učitelského sboru. Jmenujme z nich alespoň učitele Kasíka, Melouna a Kučeru se syny, Josefa Pavelku, Žitka, Chaloupku, Štipla, Bendu, z žen uveďme paní Kubičkovou - Marhounovou, A. Procházkovou a dala by se jmenovat řada dalších ochotníků z doby dřívější i nedávno minulé.

Sbor dobrovolných hasičů byl další složkou, která, tak říkajíc, hýbala obcí. Zde, Ve dvoře, si svépomocí postavil novou požární zbrojnicí, jako náhradu za nevyhovující prostory v domě 34. Tato zbrojnice byla předána do provozu v roce 1986. Již v roce 1846 zakoupila obec požární stříkačku. Ale až roku 1880 je v Bělčicích založen Sbor dobrovolných hasičů. Prvním předsedou byl Josef Láznička a prvním cvičitelem zámečník Alois Tatter z Březnice. Sbor dobrovolných hasičů dříve nezasahoval jen při požárech, ale významnou měrou se podílel na kulturním životě v obci, o čemž svědčí řada divadelních představení, které nacvičil a předvedl na veřejnosti. Pro výcvik svých členů si sbor zřídil v roce 1903 tak zvané „ležiště“ v Lipovici na stromech. V roce 1930 byla zakoupena první motorová stříkačka a hasiči mají v této době k dispozici ještě stříkačku z roku 1882 a 1895. V současné době Sbor dobrovolných hasičů opatruje historickou hasičskou stříkačku z roku 1882. Z řady členů sboru vzpomene alespoň Jana Janotu, dlouholetého předsedu a vášnivého včelaře. Na tomto místě upozorňuji, že v roce 1996 oslavili včelaři sté výročí svého trvání.

V malém náznaku parčíku před hasičskou zbrojnicí byla v roce 1990 vysazena pamětní lípa.

Pokud jde o kulturu v obci, divadlo, koncerty, vzdělávací a sportovní akce, tak ty byly zajišťovány řadou občanských sdružení či organizací, jako byla Občanská beseda, Ústřední matice školská, Knihovni rada, hudební kroužek Občanské besedy, Československá církev, Národní jednota pošumavská, Mladé národní souručenství, divadelní kroužek „Tyl“, Místní osvětová komise, Československý svaz mládeže, Svaz Československo - sovětského přátelství, škola a v poslední době Koutek dětské radosti. V těchto organizacích a spolcích pracovala řada obětavých lidí a další, kteří aktivně nepracovali, činnost těchto spolků alespoň finančně podporují.

Pokračujme ale dále. Pokud se za sokolovnou dáme po úzké cestě vlevo, dojdeme k dopravnímu hřišti. V zimě roku 1950 byl na tak zvané „Sokolské zahrádě“ zřízen hokejový stadion i s osvětlením, protože i v Bělčicích existoval hokejový klub. Později bylo toto prostranství upraveno jako dopravní hřiště, které nyní slouží nejen pro dopravní výchovu ve škole, ale jsou zde i kurty pro tenis a nohejbal. Vyasfaltováno bylo v roce 1978 a poslední úpravy jsou provedeny o rok později.

Újezdeckou ulicí

Ale vraťme se opět na náměstí. Nyní budeme pokračovat směrem na Újezdec. Náměstí zde postupně a plynule přechází v Újezdeckou ulici. Na pravé straně, téměř proti bělčické pekárně, stojí barokní socha svaté Barbory, patronky havířů, ze sochařské dílny v Dobré Vodě u Březnice. Poslední rekonstrukce této sochy, stejně jako sochy svatého Jana Nepomuckého na bělčickém náměstí, byla provedena v roce 1994.

Kousek za touto sochou, na druhé straně silnice, je velký obytný dům číslo 27, kde je penzion „Dagmar“. V roce 1924 se ubytovali první letní hosté u Novotných, ale teprve v roce 1931 získala paní Ludmila Novotná koncesi na provozování penzionu jako zájezdního místa. Majitelka penzionu měla přes léto pronajatou pláž u Velkého bělčického rybníka, kde se půjčovaly i lodičky. V roce 1943 v penzionu hořelo, ale hasičům se podařilo hlavní budovu zachránit. Za své vzal jen dřevěný přístavek. V průběhu let zde byla ubytována řada zajímavých lidí společenského i kulturního života. Pan Jaroslav Novotný sepsal většinu významných návštěvníků penzionu, které pro zajímavost uvádím: spisovatelka Růžena Svobodová, spisovatel F. X. Svoboda, spisovatel F. X. Šalda, spisovatel Karel Weinfurter, spisovatel Adolf Branald, spisovatel Lumír Čivrný, spisovatel Radomír Čáp, universitní profesor Dr. Jaromír Wenig, ředitel výzkumného ústavu antibiotik prof. Dr. Ing. Miloš Herold, náměstek předsedy vlády Václav Kopecký, odbojoví pracovníci Stašek a Palica, spisovatelka Marie Calma Veselá, Dr. Miloš Wirth, akademický malíř prof. Vlastimil Rada, akademický malíř Josef Kočí, akademický malíř Zdeněk Volejník, akademický malíř Alois Moravec, akademický malíř J. Šimůnek, akademická malířka Anna Jindra Švandová, arch. Ing. Hugo Švanda, členka opery Národního divadla Ottilie Nováková - Dvořáková, členka Realistického divadla Marie Marešová – Gübelová, herec Ivo Gübel, herečka Libuše Pešková, Jiří Hynais, Inge Švandová - Koutecká - ředitelka divadla v Českých Budějovicích, Ivan Vančura, klavírní doprovod Emmy Destinové Josef Karmazín, Otta Jakl - malíř, prof. Ladislav Novotný, akademická malířka Jana Míčková, Rudolf Kubánek - rozhlas, Vladislav Beran - zasloužilý pracovník kultury, akademik František Běhounek. V době, kdy na konci druhé světové války procházely zbytky armády generála Vlasova Bělčicemi do amerického zajetí, byl zde ubytován i jejich velitel, generál Vlasov.

Pokračujeme-li dále ven z Bělčic objevíme po levé straně dům číslo 34. Zde bývala obecní pastouška a později byla ve dvoře umístěna hasičská zbrojnice do doby, než je nahrazena zbrojnicí novou.

Naproti přes ulici je domek, který po léta patřil ke školství v Bělčicích. V roce 1946 začal pracovat v obci sezónní útulek pro děti, tak zvaný „zemědělský útulek dětí“. V roce 1955 se přeměnil na mateřskou školu. Mateřská škola je zde umístěna od roku 1962. Od roku 1980, kdy je budova předána základní škole, zde byla školní družina, školní dílny, cvičná kuchyně a školní pozemek. Objekt byl pro potřeby obce uvolněn v roce 1996 a všechny provozy jsou přemístěny do budovy nové mateřské školy.

Jdeme dále Újezdeckou ulicí, která byla vystavěna v roce 1878 jako silnice k Záhrobí a k Újezdci. V roce 1950 je provedena její výdlažba na Hvozďany.

Na pravé straně, hned za bývalou mateřskou školou, je rodný domek spisovatele, básníka a malíře Ladislava Stehlíka. V tomto domku se v roce 1908 narodil v rodině krejčího, zaníceného vlastence a sokola, Ladislav Stehlík. Měl tři bratry, Jaroslava, Karla a Jana, z nichž nestarší a nejmladší předčasně zemřeli. Ladislav Stehlík v Bělčicích navštěvoval obecnou školu a v letech 1924 až 1928 vystudoval učitelský ústav v Příbrami. Učil na řadě škol v blízkém okolí a na delší dobu zakotvil ve škole v Myslině na Klatovsku, kde se i oženil. Ladislav Stehlík napsal řadu básnických sbírek a za jeho největší prozaické dílo lze považovat trilogii „Země zamyšlená“. Byl i vynikající malíř a na svých obrazech ztvárnil krásu jihočeské krajiny a vesnice. Ze své malířské činnosti vydal několik malířských souborů a také své cesty po cizině popsal v některých pracích. Spolupracoval na klasických učebnicích pro školáky a vytvořil i několik poznávacích knížek pro malé děti. Svě dílo chtěl ukončit básnickou sbírkou „Díkůvzdání“. Ladislav Stehlík udržoval živé styky s významnými osobnostmi kulturního života, z nichž lze vzpomenout například Josefa a Karla Čapka, Františka Halase, Josefa Horu, Vítězslava Nezvala, Jaroslava Seiferta, Aloise Moravce, Vojtěcha Sedláčka a Vítězslava Špálu. U příležitosti šedesátých narozenin byl jmenován zasloužilým umělcem a v roce 1983 byl vyznamenán Řádem práce. Byl i čestným občanem Bělčic. Zemřel v roce 1987. Památník Ladislava Stehlíka byl v jeho rodném domku otevřen k nedožitým osmdesátým narozeninám v roce 1988. Bratr Ladislava Stehlíka, Jaroslav, který zemřel velmi mladý, ve 27 letech, byl zaníceným historikem a sběratelem všeho, co se Bělčic a jejich okolí týkalo. Byl zaměstnancem Národopisného muzea v Plzni a historicky sběratelské činnosti věnoval většinu svého času. Přes své mládí stačil vydal knihu „Z kroniky města Bělčic - o kostelích“ a v rukopise zůstal nedokončený spis „Město Bělčice - obraz praehistorický a historický“.

Kousek dál je u studny odbočka vpravo, po které se dostaneme na Slepíčí horu. Ale než tam dojdeme, můžeme mezi zahrádkami zabočit vlevo a dostaneme se k tak zvaným Břízkám. Je to místo, kde se pravidelně každý rok pálí čarodějnice, ale hlavně je odtud překrásný výhled po krajině. V nejbližším okolí je vidět Velký bělčický rybník, vrch Čakovka, Kněžská a Bělčická hora, obec Újezdec, Hutě, vrch Budín, bývalá cihelna i Netušilův mlýn. V dále vidíme Šumavu s Boubínem a za dobrých podmínek Trístoličnick a další šumavské vrcholy. Od Břízek dolů je svah k rybníku Hrádek nazývaný Višňovka. Na Višňovce pořádá Bělčický autoklub tradiční motokrosově závody, kterých se zúčastňovala celá řada slavných jezdců.

Vrátíme-li se zpět na rozbočení cest a pokračujeme-li dále na Slepíčí horu, přijdeme na místo, které se nazývá Na vyhlídce. Odtud je překrásný výhled na Bělčice, bělčické náměstí, kostel s věží a na Pánovku.

Zde je opět rozbočení cest. Cestou mezi chatami dojdeme na vrcholek Slepíčí hory. Slepíčí hora se dříve nazývala Hrádek, Hrad nebo Na Taraboši, či Na výrovně nebo Slepceva hora, Slepcká hora. Na jejím vrcholku stávala dřevěná rozhledna a bylo zde vybudováno i přírodní volejbalové hřiště, kde se říkalo V kole a hrával se zde volejbal i kopaná. V době, kdy byla tato místa nejvíce využívána, zde bylo Velké a Malé kolo a scházela se tu bělčická mládež i letní hosté. Tato tradice trvala už od první republiky. Potom Kolo osiřelo a v roce 1995 bylo partou nadšenců opět obnoveno a hned zde byl uspořádán volejbalový turnaj „Bělčické plácání“.

Pokud bychom pokračovali po cestě, která obtáčí Slepíčí horu, dostaneme se k božím mukám, vystavěných na paměť Svatého Vojtěch, druhého biskupa českého. Nyní jsme na severní straně Slepíčí hory a odkud vidíme Třemšín jako poslední výběžek Brd, Slavětínské lesy a vrch Vratecín. Dále bychom se po této cestě dostali k Hlubokému rybníku, Hrádku a dolnímu svahu Višňovky, nazývaném Hrad.

My se po této prohlídce okolí vrátíme opět do Újezdecké ulice a budeme pokračovat dále směrem z Bělčic. Nyní jsme už vlastně v místech, kde se říká v Zadních koncích. Na levé straně uvidíme domek číslo 18, který byl postaven v roce 1900 jako obecní chudobinec.

Na zahradě domu číslo 193 v Zadních koncích, který je posledním obytným stavením vlevo, našel v roce 1934 listonoš Havlena tři kostrové hroby z 8. až 9.století, které potvrdily starobylé osídlení Bělčic. Šlo o mohylové pohřebiště z doby slovanské.

A jsme venku z Bělčic. Pomalu dojdeme na rozcestí, kde se cesta dělí na silnici k Záhrobí a k Újezdci.. Zde, vlevo od křižovatky, je rybník zvaný Stodoliště. Dříve pod jeho hrázi stával mlýn, který byl vypálen za husitských válek a již nikdy nebyl obnoven.

Budeme-li pokračovat cestou dále k Újezdci, vidíme vpravo nízký kopeček ležící mezi touto silnicí a silnicí k Záhrobí. Jde o vrch Budín se svahem V šancích. Na vrcholu Budína nalezneme valy, na jejichž vznik je několik teorií. Buď, že byly vybudovány v době keltské a šlo kultovní místo, nebo že je nechal postavit Jan Žižka při obléhání tvrziště na Hradě. Třetí teorie je spojena s českým vojskem vedeným Kristiánem z Anschaltu, které zde 4.10.1620 odpočívalo a valy na Budínu při této příležitosti vybuďovalo. Vojsko, které zde údajně navštívil i zimní král Fridrich Falcký, po dvoudenním odpočinku postupuje 6.10.1620 k Hvožďanům a po cestě vypaluje obec Újezdec.

Projdeme po silnici kolem Budínu a po pravé straně, asi jeden kilometr za Bělčicemi, stojí Cyrilometodějský kříž připomínající věrozvěsty Cyrila a Metoděje.

Cestou k Újezdci vidíme vlevo Velký bělčický rybník, za ním Kněžskou horu a Bělčickou horu, která je někdy nazývána Zadní hora. V místech nedaleko od ústí Závišínského potoka do Huťáku je postaven mlýn, který pochází z počátku 17.století a nazývá se podle původních majitelů mlýn Netušilův. Můžeme vzpomenout, že v Újezdci bývaly mlýny dva, z nichž se zachoval pouze tento.

Přejdeme po mostě přes Závišínský potok, který v těchto místech vytéká z rybníku Luh, a otevírá se nám pohled na vesničku Újezdec a na románský kostelík postavena v kopci nad obcí. První písemnou zmínku o Újezdci máme z roku 1045 v listině, kde Břetislav I. uděluje nadání břevnovskému klášteru, a je zde uvedeno jméno obce Na Újezdci. Starobylý románsko-gotický kostelík svatě Voršily nás upoutá nejen svojí jednoduchostí, ale zejména umístěním, kterým se stává dominantou obce. Byl postaven kolem poloviny 13.století a je jedním z nejstarších v České republice. Jeho románský sloh je vidět na vnitřních klenbách a oknech. Bližší údaje o tomto i bělčickém kostele je možné se dočíst v knize Jaroslava Stehlika „Z kroniky města Bělčic - o kostelích“. U kostela dříve stávala tvrz se sladovnou a pivovarem, která po roce 1542 zanikla. Již roku 1350 je zdejší kostel farní a v roce 1362 je Újezdec farní vsí, na níž sídlil Jan z Újezdu. V letech 1401 až 1414 držel obec Oldřich Slepce z Miličína a v roce 1665 je Újezdec prodán Aleši Ferdinandu Vratislavovi z Mitrovic a tím se dostává do panství lnářského. V blízkém okolí Újezdce byly nalezeny kamenné mlýnky, které svědčí o osídlení tohoto místa již v době kamenné. Bylo zde také objeveno mohylové pohřebiště z doby železné, kultura halštatská (700 až 400 let př.n.l.). V okolí obce se ve 14.století dolovalo a rýžovalo zlato a historie praví, že král Jan Lucemburský zastavil 21.června 1337 zdejší zlaté doly Petrovi z Rožmberka. Ve středu obce je opět, jako ve všech okolních vesnicích, vybudována požární nádrž. Z toho vidíme, jaký strach měli dříve lidé před požáry, což vyplývalo z povahy staveb, které byly většinou dřevěné, a pokud někde hořelo, potom lehla popelem vždy část obce.

Z poznámek pana učitele Pavelky

Kdysi dolovali havíři zlato ve vesnici Újezdec. Okolo chodil pošťák. Naším přinesl psaní. Měli lívance a tak mu nabídli. Když se vracel, viděl, že před ním důl vybuchl. Jeden havíř tam ohřival dynamit a ono to vybuchlo. Havíře to zabilo. Od těch dob říká pošťák, že ho zachránily naše lívance. (Fr. Lehečka, Újezdec 23, 52 let)
Kdysi stával na kopci hrad, kde stojí nyní kostelík. Tento hrad však byl rozbořen za husitských horalek. Před několika roky se ještě našly při vykopávkách poslední zbytky zdí. (?Újezdec?) (Fr. Lehečka, Újezdec 23, 52 let)

Projdeme Újezdcem. Vpravo je vidět rybník Velký Honis a za ním je v polích schován rybníček Bukovec. Po levé straně míváme rybník Velký Zlatohlav, k jehož názvu se vztahuje pověst o dceři majitele hradu Třemšín.

Z knihy „Třemšínský poklad a jiné pověsti z kraje pod Třemšínem“ od Bohuslava Fišera

O klíči a Zlatohlavu

Když po tuhém boji podlehl hrad Třemšín útoku Žižkova vojska, nastal mezi hradní posádkou a obyvateli hradu veliký zmatek. Po pádu hlavní věže bylo nejhůře na hradním nádvoří, kde se ještě postavili obránci hradu na odpor přesile útočníků. Začal poslední zoufalý boj. Zdálo se, že uniknout z obklíčeného hradu není možné. A přece se to v poslední chvíli povedlo dceři majitele hradu, kterou otec včas poučil o tajných podzemních východech.

Když byl boj ztracen, pokusila se dívka vniknout do hradního sklepení, kde po usilovném hledání našla dveře tajné chodby. V zámku těžkých dveří visel svazek klíčů. V rychlosti odemkla, vytáhla klíče ze zámku a jen vstoupila do temné chodby, přirazila za sebou dveře a opět je zevnitř uzamkla, aby ji nikdo nemohl pronásledovat.

Cesta tmavou podzemní chodbou nebyla snadná. Jen krok za krokem se dívka dostávala vpřed. Trvalo dlouho, než se dostala k místu, kde pronikalo do chodby trochu světla. Když se s námahou dostala ven, vyšla do lesní houštiny na jižním svahu Třemšína.

Jako štvaná laň mihla se lesem, který kryl její útěk tak dlouho, než vyběhla do polí nedaleko Hvožd'an. Zde se bázlivě ohlédla. To, co uviděla, jí v zoufalství sevřelo srdce. Nad vrcholem Třemšína stoupal k obloze černý dým. Hrad hořel. Požár dokonával dílo zkázy tam, kde stávala dívčina kolébka. Odvrátila zrak od hrozné podívané a spěchala dál. V tom okamžiku něco zazvonilo o zem, ale dívka ničeho nedbala a utíkala pryč. Ztratila však svazek klíčů, které nesla za pasem.

Den se chýlil k večeru, když nebohé děvče doběhlo k velikému rybníku. Tu se najednou přihnal prudký vítr. Strhl z dívčiny hlavy zlatem protkaný diadém a odnesl ho přímo do vody. Nastávala noc. V její tmě dívka zmizela a o jejím osudu se nikdo již nedozvěděl. Mnozí se domnívají, že i ona, dlouhou cestou vyčerpána, spadla z hráze do hluboké vody a utonula.

Hradní zříceniny na Třemšíně zarostly již dávno trávou a stromy. Jména těch, kdož zde bojovali, upadla v zapomenutí. Zbyla jen hradní studánka, tichá, mlčenlivá pamětnice dávno zašlých dob. U Hvožd'an však dosud říkají lidé „Na klíči“ místu, kde prý dcera posledního majitele hradu Třemšín a ztratila klíče od tajné chodby. Kus cesty odtud směrem k Újezdcu leskne se hladina rybníka, do něhož spadla zlatou nití krášená ozdoba dívčiny hlavy. Proto dostal rybník jméno Zlatohlav.

„Kde se říká „Na klíči“, to víš. Ale proč tam tak říkají to nevíš. Tam upustila třemšínská princezna zlatý klíče. Třemšín byl v plamenu. Všechno tam bylo jeden plamen a vona utekla tajnou chodbou. Nemysli si, že ti povídám pohádku.“ (Z vyprávění Josefa Vojíka, domkáře ve Hvožd'anech č.64. Vánoce 1925)

„Nejvíc zažila ta holka. Ta štola, co skrz ní utíkala, musela být dost dlouhá.“

„Někdo říká, že měla zlatou korunku, někdo zas, že to byl zlatej čepec.“

„Taky ten Žižka nemusel všecho rozmlátit. Mohl být aspoň na Třemšíně hrad a takhle tam není dočista nic.“

„Já si myslím, že se ta princezna neztratila. Ta se jistě v tom rybníku utopila a čepec zvoněl nad vodou.“

„To vona nemusela ani mít takovej oumysl. Ale byla tma, neznala cestu, a jak běžela po hrázi, mohla se jí smeknout noha a už to bylo.“

(Poznámky různých vypravěčů na hrátkách u Vojíků ve Hvožd'anech).

Z poznámek Josefa Pavelky

Kdysi chodily tři panny kolem rybníka. Chodily do vesnice Třemšín. Jednou si na ně počíhali a zabili je. Jejich hlavy naházeli do rybníka. Od té doby se jmenuje „Zlatohlav“. (Barbora Lehečková, Újezdec 23, 77 let)

Kdysi dávno žila zde panna, která měla zlaté vlasy. Jednou ji zabili a její hlavu hodili do rybníka. Od těch dob se jmenuje podle hlavy té panny „Zlatohlav“. (František Lehečka, Újezdec 23, 52 let)

Rybník Velký Zlatohlav je spojen s dalším rybníkem, který sice ze silnice vidět není, ale po polních cestách k němu snadno dojdeme. Je to rybník Hajnice.

My budeme pokračovat po silnici do Tisova. Kousek před touto obcí je po pravé straně Podtisoavský rybník, někdy uváděný jako rybník Březský. A to už jsme vlastně v Tisově. První zmínka o této obci je z roku 1318 a prý snad zde bývala i tvrz. Zdejší mlýn je uváděn již v roce 1542. Po roce 1617 Tisov patří k panství lnářskému a jedna zajímavost týkající se Tisova uvádí, že v roce 1654 jsou zde pouze tři chalupy.

Půjdeme-li dále na Hvožd'an, potom hned za obcí míváme po pravé straně rybník Jordán.

My ale jdeme přes můstek rovně, po zelené turistické značce. Vpravo, vlastně ve středu obce, je rybníček, pravděpodobně postavena jako požární nádrž. Přejdeme přes jeho přítok a projdeme touto částí Tisova na polní cestu. V kopcích pod vrchem Stráž vidíme obec Leletice. Mezi ní a Hvožd'anami je vrch Javorý, kde stával kostelík Navštívení Panny Marie, a údajně zde žil poustevník.

Z poznámek pana učitele Pavelky

Od naší vesnice je les asi 2 km. Jmenuje se Černý háj, a v tom lese je umělá jeskyně, v které podle pověsti přebýval poustevník. Od té jeskyně asi 200 m je seskupení kamenů, o kterém pověst říká, že se tam chodil poustevník modlit. Má to tvar oltáře.

U Javorý mezi Leleticemi a Hvoždany přebýval v poustevnické jeskyni poustevník Beneš. Před svou jeskyní měl studánku, jejíž vodou léčil chromé lidi.

V Javorý byl kostelíček, ve kterém byla soška Panny Marie s jezulátkem. Když tento kostel zrušili přenesli sošku do kostela do Hvožd'an. Do rána však soška záhadně zmizela - přestěhovala se do starého kostelíku do Javorý.

Blíže se o tomto poustevníkovi můžeme dočíst v knize Bohuslava Fišera „Třemšínský poklad a jiné pověsti z kraje pod Třemšínem“ a o kostelíku v knize Jaroslava Stehlíka „Z kroniky města Bělčic - o kostelích“.

Po polní cestě dojdeme do Jamek. Jamkami protéká Červený potok, dříve nazývaný Zlatý, který se po odtoku z Huřáku jmenuje Závišínský potok. K jeho prameni na Třemšíně se vztahuje pověst o ztracených dvojčatech.

Z knihy „Třemšínský poklad a jiné pověsti z kraje pod Třemšínem“ od Bohuslava Fišera

Studánka Roubenka

Před dávnými, velmi dávnými časy stála roželovská myslivna v místech, kde se dnes říká „Na černé prsti“. Bydlel tam myslivec, nebo jak se dříve říkalo fořt, a ten s několika hajnými dohlížel na lesy kolem Třemšína. Postihla ho ukrutná životní rána. Zemřela mu mladá žena, která po sobě zanechala dvě malé děti, sotva čtyřleté, chlapečka a holčičku.

Uplynul nějaký čas a roželovský fořt se znovu oženil. Brzy po svatbě však poznal, že si vzal pyšnou a velmi zlostnou ženu. Jeho děti od ní mnoho zkusily, byla to opravdu zlá macecha.

Jednou ráno odešel fořt na obchůzku lesem. Děti ještě spaly, macecha však spát nemohla, a to ji zlobilo. Vstala, vzbudila děti a rozespálé je nemilosrdně bila. Lidé, kteří šli právě kolem myslivny na lesní práci, zaslechli jejich bolestný pláč.

Když se zlé ženě nechťelo už dětský nářek poslouchat, vyhnala je jen v košíkách na dvůr před myslivnu. Děti se chvíli rozhlížely dvorem a jejich uplakané oči hledaly mysliveckého psa Stopa, svého věrného kamaráda. Stopova psi bouda byla však prázdná, z čehož poznaly, že tatínek vzal psa s sebou do lesa. Dlouho se nerozmýšlely. Vzaly se za ruce a vydaly se cestou k lesu s myšlenkou, že tam otce někde najdou.

Bylo již dávno poledne a děti bloudily hlubokými lesy kolem Třemšína sem a tam. Volaly znovu a znovu, ale nikdo se neozýval. Zato se však ozval hlad a ten byl stále větší a větší. Také nohy po dlouhé cestě již bolely, a tak si děti sedly na suchý mech pod vysokými jedlemi. Tam se tak rozplakaly, až šedivý suchý mech kolem nich byl vlhký od slz. Potom únavou a hladem usnuly.

Pozdě odpoledne se vrátil fořt do myslivny. Marně se ptal po dětech, zlostná žena mu vůbec neodpovídala. Když se jí myslivec nepřestával ptát, odešla ze světnice a zavřela se do komory. Fořt tedy spěchal do blízké hájovny. Tam mu hajných chlapec řekl, že ráno viděl obě děti jít k lesu. To již myslivec nemeškal a vypravil se s hajným a Stopem děti hledat. Do večera chodili lesem, volali, pískali, ale všechno bylo marné.

Najednou se pes zastavil a chvíli pozorně stál. Potom se rozběhl a za okamžik zmizel mezi stromy. Trvalo malou chvíli a ozval se radostný štěkot. Oba muži pospíšili vpřed, ale pes jim již běžel naproti. Vesele vyskakoval, rozradostněn se vracel tam, odkud právě přiběhl, až zavedl oba muže k vysokým jedlím. Pod nimi ležely myslivcovy děti a spaly. Ve spánku se však chvěly zimou.

Byly večerním chladem zcela prokřehlé. Pes zaštěkal tak radostně, že to spící děti probudilo. Postavit se však nemohly. Tak byly hladem a dlouhou cestou vysíleny.

Když fořt s hajným přinesli děti do myslivny, přiběhla také hajného žena. Ta se děti ujala a pečlivě se o ně starala. Pyšnou macechu však myslivec již doma nenalezl. Ze strachu před jeho spravedlivým hněvem zmizela a nikdy se již nevrátila. Kam odešla, nikdo se nedozvěděl. V roželovské myslivně žily potom děti jenom s otcem a s věrným kamarádem, mysliveckým psem Stopem.

Mnoho se od těch dob změnilo, ale na svahu Třemšína, ve stínu lesních stromů, je skryta studánka. Lidé si vyprávějí, že její pramen vytryskl na tom místě, kde byla nalezena myslivcova dvojčátka. Vznikl prý z velikého množství slz, které tam obě děti tenkrát vyplakaly.

Studánce se říká Roubenka a odtéká z ní potůček. Dole - pod Třemšínem, je z něho potok. Ten spěchá krajem daleko až k Blatné a zpívá si zvonivou písničku, jako by ji dětské hlásky tichounce propěvovaly. Na písčitém dnu potoka lesknou se místy droboučká zrněčka zlata, a proto mu lidé odedávna říkají Zlatý potok.

„Za fořta Trůbla se vo tom hovořilo dost často i takhle v šenkovně. Zeptej se tatínka! Ten Trůbla dobře znal a Prokopa Štajnera, co tady bejval na pile, znal taky. Ten to moc rád poslouchal, dyž to vypravoval fořtovskyj facír. To hned tak každej nedokáže jako von. Ten to uměl šikovně sesumírovat. Chodil každej rok a najednou, jako dyž se za nim zem slehne. - Ten to ale dokázal vypovědět, jaká ta macecha byla dračice.“ (Z vyprávěn Josefa Trefného, hostinského na Mejtech. Zapsáno 26.12.1925. - Vypravěčův věk 72 roků.)

„Hinaj, dybych já si to tak pamatoval! Vím jen, že ty děti byly spolu dvojčata a ta macecha byla s panskýho a chtěla žít na vysokoj noze. - Všecko se mi zdá, že ty děti nespaly u Roubenky, ale u bublavejch jedlí. To je hezkej kus dál.“ (Zapsáno v roce 1925 podle Jana Matějky, truhláře ve Hvoždanech).

Místo podél Červeného potoka, kde se rýžovalo zlato, bylo po celých jižních Čechách známé jako Jamky. Bývaly zde tři mlýny - U Kůrků, U Ornů, U Jarsů. Vlevo je vidět mlýn Jarsův a za můstkem přes potok je Kůrkův mlýn.

My po této cestě budeme pokračovat dále, až se dostaneme do Záhrobí. Název obce Záhrobí pravděpodobně ukazuje na staroslovanské pohřebiště. O původu této vsi nejsou historické záznamy a první písemná zmínka je až z roku 1555. Býval zde statek, který koupil na počátku 16.století syn Jindřicha Běšina z Běšin. Později byla ves prodána do březnického panství. Do roku 1879 je obec spojena s Leleticemi pod jednu správu. Na návsi byla v roce 1888 postavena kaple Blahoslavené Panny Marie jejíž věžička je opravena v roce 1952. Opět můžeme uvést několik maličností a zajímavostí ze života obce. Například to, že v roce 1930 zde vznikl Sbor dobrovolných hasičů, i když obec měla stříkačku od roku 1900, a prvním zatímním předsedou byl Karel Zeman. O rok později bylo uspořádáno první veřejné cvičení. Elektrifikace Záhrobí byla provedena v roce 1927. V čísle 35 bydleli Židé, a proto zde přetrvává název „Židovna“. U statku č.1, který založili Žižkovští byl „Háj“, což byl vlastně park. V roce 1948 byla v obci dokončena kanalizace. 2.4.1950 se sešel přípravný výbor JZD, jehož předsedou byl Karel Beneš. JZD však bylo založeno až v roce 1957 a prvním předsedou je Stanislav Kočovský. V roce 1965 byly provedeny parkové úpravy náměstí. V roce 1973 došlo ke sloučení obce s Bělčicemi, obdobně byl připojen i Hornosín a Tisov. Újezdec a Závašín se s Bělčicemi sloučily již dříve.

Půjdeme dále po silnici na Bělčice, vyjdeme na kopeček a vlevo se otevírá pohled na Vratečín a Slepíčí horu, jejíž část svažující se k rybníku Hrádek, která je z tohoto místa vidět, se nazývala Hrad podle toho, že zde stávalo rozsáhlé tvrziště. To bylo vypáleno za husitských válek a nová tvrz je potom vystavěna přímo v Bělčicích. V prvních letech 19.století z tvrze zbývaly ještě zbytky kamenných zdí, ale ty byly po požáru v Bělčicích rozebrány a použity jako stavební materiál. Pod tvrzištěm byly také nalezeny sejpy na rýžování zlata už ze 13.století a zlato se v Bělčicích dolovalo ještě v polovině 14.století.

Pod svahem Hrad vidíme rybník Hrádek a vlevo rybník Hluboký. Mezi nimi, na levém břehu potoka, se také kdysi rýžovalo zlato. Rybníky Polívka, Hluboký, Hrádek, Stodoliště a posléze i Velký bělčický rybník jsou propojeny do jedné vodní soustavy.

Pokračujeme po silnici dál a už se otevírá pohled na nám již známé rozcestí z něhož jsme se dali na Újezdec. Než k němu ale dojdeme, míjíme po pravé straně cihelnu, kde se vyráběly cihly pro stavební účely. Dnes už je jejich výroba dávno zrušena.

A jsme opět zpátky v Bělčicích.

Vzpomínka na rodáky i návštěvníky

Není asi možno jmenovat či vzpomenout všech rodáků i návštěvníků Bělčic, kteří se zasloužili o rozvoj našeho městečka. Řada z nich se snažila podle svých možností a schopností o kulturní nebo společenský rozvoj obce, ať vlastní prací v různých spolcích nebo jejich finanční podporou. Byli to členové Sboru dobrovolných hasičů, Sokola, Občanské besedy, Národní jednoty Pošumavské, Střelecké jednoty nebo pouze obyvatelé, obchodníci a živnostníci v Bělčicích. Stejně tak není možné vzpomenout a jmenovat všechny bělčické rodáky, kteří se ze svého rodného městečka odstěhovali a ve svých nových působištích, ať to bylo v republice nebo ve světě, svojí prací uváděli jméno Bělčic ve známost. Bez ohledu na jejich význam, větší či menší, lze vzpomenout na pekaře Chaloupku, Šimůnka nebo Maroušků z č.16, kde byla pekárna i fotograf, pana Benedikta, majitele mlékárny, nebo na R. Kosařovou - Drhovou, která pracovala v OSN a jejíž bratr byl údajně osobním strážcem prezidenta USA, kaplana Zemana, působícího v Římě a v USA a který byl významnou osobností v náboženském hnutí, nebo MVDr. Zemana, který žije v USA a finančně podpořil opravu kostela a věže.

Střípky z historie

Záznam z městské kroniky z roku 1939 uvádí:

- 6 obchodů se smíšeným zbožím*
- 2 obchody se střížním zbožím*
- 1 drogerie*
- 1 prodejna bot*
- 6 hostinců*
- 4 řeznictví*
- 3 pekařství*
- 2 cukrářství*
- 3 trafiky*
- 2 hokynářství*
- 1 mlékárna*
- 2 cementárny*
- 2 cihlářství*
- 1 penzion*
- 5 obchodů s dobytkem*
- 2 obchody s obilím*
- 4 podomní obchodníci*
- 3 kováři a podkováři*
- 4 truhláři*
- 1 kotlár*
- 3 tesaři*
- 1 bednář*
- 5 zedníků*
- 4 krejčí*
- 3 švadleny*
- 4 obuvníci*
- 1 sedlář*
- 2 holiči*
- 1 malíř, natěrač*
- 1 klempíř*
- 3 strojní zámečníci*
- 2 elektrotechnici*
- 1 automechanik*
- 1 pohřební ústav*
- 1 strojní truhlářství*

Některé zajímavé údaje ze života obce:

V roce 1939 je zavedena jízda vpravo jako v celém státě. 18. nebo 20.3.1939 se v obci objevili první okupanti. V roce 1942 je snaha pěstovat bource morušového. Jako pěstitelé se přihlásili pan Ježek Karel, který bydlel v domku, kde byla později zřízená mateřská škola, Jaroslav Novotný z penzionu, Augustin Pfeifer, Vojtěch Sadílek a pan Jeníkovský. Demarkační čára mezi Rudou armádou a spojenci probíhala na jih od obce. 5.5.1945 se na občanech objevují první československé uniformy. 16.5.1945 přijel do obce zajišťovací oddíl Rudé armády.

A nakonec bělčické pořekadlo: „*Byla to náplava, ne Bělčičák.*“

Poznámky a doplňky

- 1) Před panem Ludvíkem Knížetem byl majitelem koloniálu pan Emil Ort.
- 2) O rodný domek Ladislava Stehlíka se v současné době pečlivě stará paní Ludmila Karlíková.
- 3) Otec Ladislava Stehlíka měl pět synů: Karel - zemřel , Ladislav , Karel , Jan , Jaroslav
- 4) Zaniklé obce v okolí Bělčic:

Záluží

Bejčina, Bejcina, Bůčina - u Závěšína

Vitence

- 5) 9.6.1899 projel po nově postavené železniční trati kolaudační vlak, 11.6.1899 byla trať odevzdána veřejné dopravě. Ale podle záznamů bělčické městské kroniky byla zahájena veřejná doprava šesti smíšenými vlaky dne 30.6.1899.
- 6) V roce 2015 jsou Bělčice opět povýšeny na město.